

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

РІК ДІЯЛЬНОСТІ

Уповноваженого Верховної Ради України
з прав людини за напрямом захисту
інформаційних прав

Постановою Верховної Ради України від 1 липня 2022 року № 2353-IX Дмитра Валерійовича Лубінця призначено на посаду Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (Омбудсмана).

Інформаційний бриф присвячено висвітленню діяльності Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини за рік роботи, у період з липня 2022 року по червень 2023 року, за напрямом захисту інформаційних прав.

За період з липня 2022 року по червень 2023 року до Уповноваженого надійшло **17 620** повідомлень про порушення інформаційних прав.

Структуру Офісу Уповноваженого адаптовано до умов збройної агресії проти України

В умовах повномасштабної війни перед Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини стоїть важливе завдання – моніторинг додержання інформаційних прав, і запобігання їх порушенням.

З урахуванням нових викликів та задля найкращого захисту прав громадян під час війни було вирішено переглянути структуру Офісу Уповноваженого. Так, була створена посада Представника Уповноваженого з інформаційних прав.

Юлія ДЕРКАЧЕНКО,

представник Уповноваженого з інформаційних прав

✉ derkachenko@ombudsman.gov.ua

Також був створений окремий структурний підрозділ – Департамент моніторингу дотримання інформаційних прав, в який входить 4 відділи:

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА РОБОТА

Розглянуто 927 проектів нормативно-правових актів, з них до 89 проектів нормативно-правових актів надано зауваження та пропозиції. За результатами здійснення моніторингу проектів нормативно-правових актів, які розглядалися на засіданнях Верховної Ради України, комітетів Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України та Урядових комітетів підготовлено 37 позицій Уповноваженого до проектів актів.

Працівники Департаменту моніторингу дотримання інформаційних прав та працівники регіональних представництв здійснюють моніторингові візити та перевірки, а також забезпечують надання юридичних консультацій з питань:

- практичного застосування законодавства про захист персональних даних;
- реалізації права на подання звернення;
- забезпечення права на доступ до публічної інформації;
- організації обробки персональних даних.

УТВОРЕНО ЕКСПЕРТНУ РАДУ ПРИ ПРЕДСТАВНИКУ УПОВНОВАЖЕНОГО З ІНФОРМАЦІЙНИХ ПРАВ

ЗАХИСТ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ

До Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини надійшло **1051** повідомлення від фізичних та юридичних осіб з питань захисту персональних даних, з них:

Приклади вжиття заходів реагування та поновлення права на захист персональних даних

1 У липні 2022 року Уповноваженим виявлено, що в мережі Інтернет на одному із вебсайтів невстановленими особами оприлюднено персональні дані українських військових та іноземних громадян, які надають військову допомогу Україні на період дії воєнного стану. Зокрема, на зазначеному вебсайті опубліковано такі персональні дані: фото, ПІБ, дата народження, ідентифікаційний код, серія та номер паспорта, номер телефону, місце реєстрації, електронна пошта, фото службового посвідчення, контактна інформація родичів тощо. У зв'язку із тим, що в умовах військової агресії з боку Російської Федерації таке поширення персональних даних може завдати шкоду обороноздатності держави, Уповноважений звернувся до Служби безпеки України та Національної поліції України. За цим фактом оприлюднення персональних даних Печерським управлінням поліції ГУНП у м. Києві відкрито кримінальне провадження за частиною першою статті 182 (порушення недоторканності приватного життя) Кримінального кодексу України та вживаються заходи щодо розкриття вказаного кримінального правопорушення.

2. У липні 2022 року до Уповноваженого надійшло звернення громадянина щодо відсутності на вебсайті інтернет-аптеки інформації про суб'єкта господарювання (продавця), який здійснює збір, обробку, використання та зберігання персональних даних, а також відібрання згоди оформлено неналежно. За результатами вжитих заходів реагування вебсайт інтернет-аптеки оновлено інформацією щодо суб'єкта господарювання, а також реалізовано належне відібрання згоди користувачів. Права користувачів інтернет-аптеки поновлені.

3. Із засобів масової інформації стало відомо, що невідомі хакери в ніч із 22 на 23 лютого 2023 року атакували низку українських державних порталів. У зв'язку з цим Уповноваженим направлено запит до Національної поліції України. У відповідь Національною поліцією України було повідомлено, що за фактом несанкціонованого втручання в роботу інформаційних (автоматизованих) систем державних установ, Офісом Генерального прокурора розпочато досудове розслідування за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого частиною п'ятою статті 361 Кримінального кодексу України та частиною першою статті 363 Кримінального кодексу України. Підслідність визначено за Головним слідчим управлінням Національної поліції України, встановлюються подробиці здійсненої кібератаки, зокрема джерела її походження та можлива шкода від зазначеної атаки.

4. У березні 2023 року надійшло звернення щодо порушення Виконавчим комітетом Новомосковської міської ради законодавства у сфері захисту персональних даних, зокрема, оприлюднення відповіді на запит заявника на вебсайті «Доступ до правди» без знеособлення персональних даних. Також у травні 2023 року надійшло звернення щодо розголошення Виробничим управлінням житлово-комунального господарства Затоківської селищної ради ідентифікаційних кодів кількох колишніх працівників. У зв'язку з виявленням таких фактів складено протоколи про адміністративні правопорушення за частиною четвертою статті 188-39 Кодексу України про адміністративні правопорушення (недодержання встановленого законодавством про захист персональних даних порядку захисту персональних даних, що призвело до незаконного доступу до них або порушення прав суб'єкта персональних даних) та направлено для розгляду до суду.

5. До Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у травні 2023 року звернувся заявник Р. щодо здійснення стосовно нього невідомими особами шахрайських дій з використанням його персональних даних, що спричинило списання коштів з його банківської картки. Заявник зазначив, що отримав повідомлення у месенджері Viber про можливість отримання допомоги, а саме коштів начебто від міжнародної організації. Вказане повідомлення містило посилання на фішингову сторінку в Інтернеті (вебсайт), яка заздалегідь була створена шахраями. Після введення персональних даних на цьому вебсайті з банківської картки заявника було списано його

особисті кошти. У зв'язку з наявністю ознак кримінального правопорушення до Національної поліції України було направлено відповідний лист для перевірки викладених у зверненні фактів. За даними фактами шахрайських дій відділом дізнання Подільського управління поліції ГУНП у м. Києві відкрито кримінальне провадження за частиною першою статті 190 Кримінального кодексу України «Шахрайство» та розпочато досудове розслідування.

Просвітницька робота

06.10.2022 за підтримки Дніпровського регіонального відділення Національної школи суддів України проведено онлайн-лекцію для більше 70 суддів місцевих загальних судів з метою поглиблення знань щодо додержання права на захист персональних даних.

07.10.2022 на базі Департаменту (Центру) надання адміністративних послуг виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) проведено онлайн-лекцію для працівників центрів надання адміністративних послуг м. Києва з нагоди Дня юриста.

27.10.2022 спільно з проектом EU4DigitalUA проведено онлайн-тренінг з питань захисту персональних даних для 270 представників центральних органів виконавчої влади під назвою «Врахування принципів та вимог законодавства про захист персональних даних під час розробки та аналізу проектів нормативно-правових актів».

28.12.2022 проведено онлайн-навчання щодо захисту персональних даних в умовах воєнного стану для 110 працівників Національного агентства України з питань державної служби.

27.01.2023 з нагоди відзначення Міжнародного дня захисту персональних даних за підтримки Офісу Ради Європи в Україні та EU4DigitalUA відбувся круглий стіл «Актуальні питання захисту персональних даних: сьогодення та майбутнє».

23.05.2023 за підтримки Національної школи суддів України проведено онлайн-навчання для понад 270 керівників структурних підрозділів апаратів судів.

26.05.2023 проведено онлайн-навчання з питань захисту персональних даних для близько 500 працівників Міністерства внутрішніх справ України та працівників підрозділів системи Міністерства внутрішніх справ України.

Права суб'єкта персональних даних

стаття 8 Закону України «Про захист персональних даних» передбачає 13 прав суб'єкта персональних даних

- Права на отримання інформації пов'язану з обробкою своїх персональних даних
- Права на захист своїх персональних даних від незаконної обробки

Oleksandr Marchenko

02.06.2023 проведено навчання у сфері захисту персональних даних для правових інспекторів праці Федерації профспілок України та її членських організацій.

ПРОВЕДЕНО 102 ПЕРЕВІРКИ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ

Узагальнивши результати перевірок, можна виокремити такі типові порушення вимог законодавства про захист персональних даних:

- не затверджено розпорядчий документ, яким визначено загальні вимоги до обробки та захисту персональних даних, або розпорядчий документ затверджено, проте він не відповідає вимогам законодавства, зокрема: у документі не визначено категорії суб'єктів персональних даних; склад персональних даних, який збирається щодо суб'єктів персональних даних; порядок обробки і захисту персональних даних;
- не ведеться облік операцій, пов'язаних з обробкою персональних даних;
- неправильно визначено правові підстави для обробки персональних даних;
- не всі суб'єкти персональних даних повідомляються про володільця персональних даних, склад та зміст зібраних персональних даних, їхні права, визначені законодавством, мету збору персональних даних та осіб, яким передаються їхні персональні дані;
- не визначено план дій на випадок несанкціонованого доступу до персональних даних, пошкодження технічного обладнання, виникнення надзвичайних ситуацій;
- не визначено процедуру знищення/видалення персональних даних, строк зберігання яких закінчився.

ДОТРИМАННЯ ПРАВА НА ЗВЕРНЕННЯ

До Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини надійшло **13195** повідомлень від громадян України, осіб без громадянства та юридичних осіб з питань щодо порушення права на звернення, з них:

Деякі приклади поновлення права на звернення

1. У жовтні 2022 року до Уповноваженого надійшло звернення щодо стверджуваного порушення ВАТ «Кіровоградгаз» (далі – Товариство) права громадянина Г. на направлення усних звернень телефонами «гарячої лінії». За результатами вжитих Уповноваженим заходів реагування відносно голови правління Товариства було складено протокол про адміністративне правопорушення за статтею 212-3 Кодексу України про адміністративні правопорушення, а саме: невиконання вимог, визначених частиною першою статті 19 Закону України «Про звернення громадян». Зазначений протокол 20.02.2023 направлено для розгляду і прийняття рішення до Ленінського районного суду м. Кропивницький.

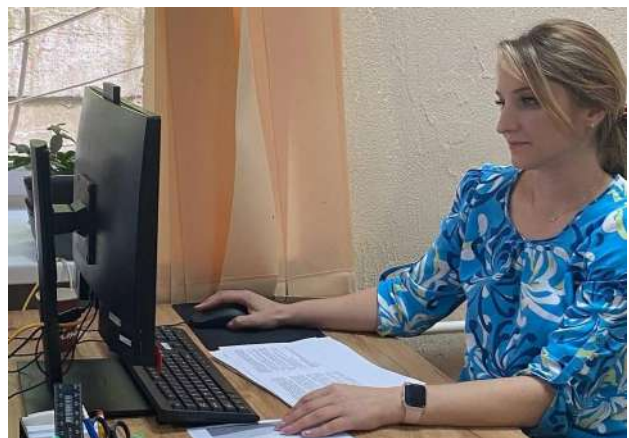

2. У грудні 2022 року до Уповноваженого надійшло звернення щодо стверджуваного порушення всеукраїнською спілкою громадських організацій «Єврейська конфедерація України» (далі – Всеукраїнська спілка) права громадянина К. на направлення звернення та отримання відповіді. За результатами вжитих Уповноваженим заходів реагування відносно директора Всеукраїнської спілки було складено протокол про адміністративне правопорушення за статтею 188-40 Кодексу України про адміністративні правопорушення, а саме: невиконання законних вимог Уповноваженого або його представників. Зазначений протокол 22.03.2023 направлено для розгляду і прийняття рішення до Подільського районного суду м. Києва.

Просвітницька робота

14.02.2023 проведено навчання працівникам Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо опрацювання письмових та усних звернень, які надходять до Уповноваженого.

24.05.2023 проведено тренінг щодо особливостей дотримання конституційного права на звернення в умовах воєнного стану в Україні для працівників Національної поліції України, відділень поліції в регіонах України.

02.06.2023 проведено навчання у сфері забезпечення прав громадян на звернення, інформацію та захист персональних даних для правових інспекторів праці Федерації профспілок України та її членських організацій.

13.06.2023 взято участь у першому засіданні проекту «Захист свободи слова та свободи медіа в Україні».

ДОТРИМАННЯ ПРАВА НА ДОСТУП ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

До Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини надійшло **3374** повідомлення від фізичних та юридичних осіб з питань доступу до публічної інформації, з них:

Направлено 7 подань Уповноваженого до органів державної влади (Міністерство юстиції України, Національна служба здоров'я України, Державна податкова служба України, Державне агентство лісового господарства України, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, Державне агентство України з питань кіно, Конституційний Суд України) в частині усунення порушень права на інформацію, з них: всіма, окрім Державної податкової служби України, виконано вимоги Уповноваженого. Щодо в.о. керівника ДПС складено протокол про адміністративне правопорушення, який надіслано на розгляд суду.

Деякі приклади поновлення права на доступ до публічної інформації

1. До Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у січні 2023 року звернувся голова громадської організації щодо порушення Тернопільською міською радою (далі – Рада) вимог Закону України «Про доступ до публічної інформації». Заявник зазначив, що звернувся до Ради із запитом, у якому просив надати інформацію щодо розміру нарахованої та виплаченої заробітної плати заступнику міського голови у період з січня по листопад 2022 року. Проте заявнику повідомлено, що через

обставини непереборної сили прийнято рішення про відстрочку в задоволенні запиту. З метою поновлення прав заявника на інформацію до Ради направлялись відповідні листи Секретаріату Уповноваженого з роз'ясненнями положень Закону України «Про доступ до публічної інформації». Однак вказана Рада повторно відмовила в наданні запитуваної інформації з тих же підстав. Секретаріатом Уповноваженого відносно Тернопільського міського голови складено протокол про адміністративне правопорушення, передбачений частиною другою статті 212-3 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП). Постановою Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області від 14.03.2023 провадження в адміністративній справі про притягнення Тернопільського міського голови до адміністративної відповідальності за вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого частиною другою статті 212-3 КУпАП закрито у зв'язку із закінченням на момент розгляду справи строків, передбачених статтею 38 КУпАП. Не погодившись із зазначеною постановою, голова громадської організації звернувся до суду з апеляційною скаргою, яку постановою Тернопільського апеляційного суду від 15.05.2023 задоволено частково, та постановлено нову постанову, якою визнано Тернопільського міського голову винним у вчиненні адміністративного правопорушення, передбаченого частиною другою статті 212-3 КУпАП.

2. До Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у грудні 2022 року звернувся голова правління громадської організації «Антикорупційний штаб» щодо порушення Київським комунальним підприємством з питань будівництва житлових будинків «Житлоінвестбуд-УКБ» (далі – Підприємство) вимог Закону України «Про доступ до публічної інформації». Заявник зазначав, що Підприємство відмовило йому у наданні інформації, що стосується проведення ремонтних робіт 11 житлових будинків та низки об'єктів соціальної інфраструктури у місті Києві, які зазнали найбільших руйнувань внаслідок обстрілів російськими військами. З метою поновлення права громадської організації на інформацію до Підприємства направлено відповідний лист представника Уповноваженого. За результатами вжитих Уповноваженим заходів реагування право громадської організації на інформацію поновлене, зокрема, Підприємство надало запитувану інформацію у повному обсязі.

3. До Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у серпні 2022 року звернувся журналіст інформаційної агенції з заявами щодо порушення Міністерством юстиції України (далі – Міністерство) вимог Закону України «Про доступ до публічної інформації». Заявник зазначав, що звернувся до Міністерства із тридцятьма запитами, у яких просив надати інформацію стосовно розміру нарахованих та виплачених у 2021 році заробітних плат керівному складу Міністерства та працівникам структурних підрозділів Міністерства. Проте Міністерством відмовлено йому у наданні запитуваної інформації з тих підстав, що запитувану інформацію буде надано після припинення (скасування) в Україні правового режиму воєнного стану. З метою поновлення права заявника на інформацію до Міністерства направлялися відповідні листи Секретаріату Уповноваженого. За результатами вжитих Уповноваженим заходів реагування право заявника на інформацію поновлене. Зокрема, Міністерством повторно розглянуто тридцять запитів та надано запитувану інформацію у повному обсязі.

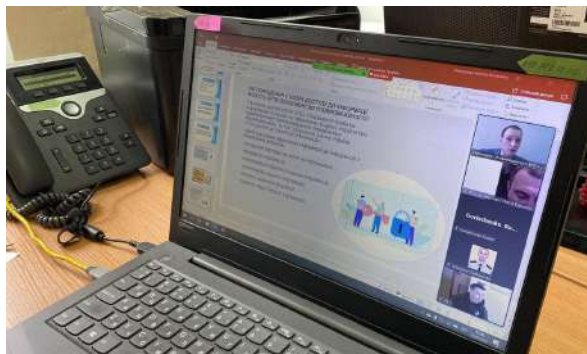

4. Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини здійснювалися провадження за зверненнями стосовно порушення посадовими особами Верховного Суду права на інформацію. За результатами аналізу отриманої від Верховного Суду інформації вбачалося, що вимоги представника Уповноваженого щодо повторного розгляду запитів та надання запитуваної інформації виконані не були. Зважаючи на викладене, відносно керівника Департаменту аналітичної та правової роботи Верховного Суду було складено 2 протоколи про адміністративні правопорушення за статтею 188-40 Кодексу України про адміністративні правопорушення, а саме: невиконання законних вимог представника Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Зазначені протоколи 07.04.2023 направлено для розгляду і прийняття рішення до Печерського районного суду міста Києва.

Просвітницька робота

У листопаді 2022 року проведено освітній захід на тему «Забезпечення права людини на інформацію в умовах воєнного стану» для Тренінгового центру прокурорів України.

У вересні 2022 року з нагоди Міжнародного дня права знати та загального доступу до інформації в Секретаріаті Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини проведено круглий стіл на тему: «Тенденції в забезпеченні інформаційних прав в умовах воєнного часу».

З листопада 2022 року по березень 2023 року із залученням міжнародних експертів проведено 5 тренінгів для органів місцевого самоврядування на тему «Забезпечення права людини на інформацію в умовах воєнного стану».

У травні 2023 року проведено тренінг щодо особливостей дотримання конституційного права на звернення в умовах воєнного стану в Україні для працівників Національної поліції України, відділень поліції в регіонах України.

У червні 2023 року проведено навчання у сфері забезпечення прав громадян на інформацію для правових інспекторів праці Федерації профспілок України та її членських організацій.

У червні 2023 року проведено навчання щодо забезпечення права людини в умовах воєнного стану в Україні для працівників Центрального міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м.Київ) та його структурних підрозділів.

РЕЗУЛЬТАТИ МОНІТОРИНГУ СТАНУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПРАВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В 2022 РОЦІ

З метою ідентифікації проблем дотримання інформаційних прав суб'єктами владних повноважень в регіональному вимірі та надання рекомендацій щодо їх усунення в умовах дії правового режиму воєнного стану впродовж серпня - листопада 2022 року Секретаріатом Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини проведено моніторинг за участі двох експертів у сфері інформаційних прав, регіональних координаторів взаємодії з громадськістю Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та підтримки проекту «Права людини для України», який реалізує ПРООН в Україні та фінансує Міністерство закордонних справ Данії впродовж 2019–2023 років.

РЕЗУЛЬТАТИ МОНІТОРИНГУ СТАНУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПРАВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ У 2022 РОЦІ

У 2022 році моніторинг забезпечення інформаційних прав охоплював діяльність суб'єктів владних повноважень регіонального рівня:

20 обласних військових адміністрацій

92 районні військові адміністрації

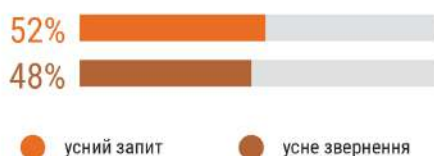

20 міських рад в обласних центрах

Моніторинг мав на меті виявлення основних викликів у забезпеченні інформаційних прав громадян у період дії воєнного стану, для його проведення було розроблено спеціальну Методологію. Узагальнені результати моніторингу продемонстрували наступний рівень забезпечення інформаційних прав громадян органами державної влади та місцевого самоврядування:

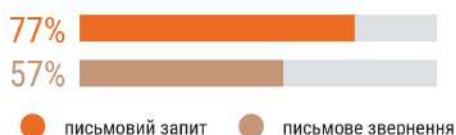
Стан забезпечення прав громадян на отримання інформації шляхом звернень та інформаційних запитів в усній формі (телефоном)

Стан забезпечення органами державної влади та місцевого самоврядування права громадян на особистий прийом

Стан забезпечення прав громадян на отримання інформації шляхом звернень та інформаційних запитів у письмовій формі (електронною поштою)

Середній рівень дотримання вимог законодавства щодо оприлюднення публічної інформації на офіційних веб-сайтах розпорядників публічної інформації

Рівень оприлюднення розпорядниками на офіційних вебсайтах суспільно-необхідної інформації в умовах воєнного стану, зокрема про:

- місця укриття, прихистку, наявність у них ліків та продуктів харчування;
- про воєнні загрози з боку агресора та необхідність евакуації населення в межах територіальної юрисдикції;
- про режим та особливості функціонування органів, підприємств та установ, які надають адміністративні та інші послуги, в умовах воєнного стану;
- щодо процесу доставки, розподілу та розповсюдження гуманітарної допомоги.

Ця публікація підготовлена в рамках проєкту «Права людини для України», який виконується Програмою розвитку ООН в Україні та фінансується Міністерством закордонних справ Данії протягом 2019-2023 рр.

Думки, висновки чи рекомендації належать авторам та упорядникам цього видання і не обов'язково відображають погляди Міністерства закордонних справ Данії, Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй чи інших агентств ООН.

MINISTRY OF
FOREIGN AFFAIRS
OF DENMARK
Danida

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

Права людини в Україні

#StandWithUkraine

15

МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ ДЕПАРТАМЕНТУ МОНІТОРИНГУ ДОДЕРЖАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПРАВ

16-18 листопада 2022 року в Страсбурзі представник Уповноваженого з інформаційних прав Юлія Деркаченко взяла участь у 43-й пленарній сесії Комітету Конвенції 108. На заході обговорювалися питання цифрової ідентифікації, міждержавного обміну даними для боротьби з відмиванням грошей/фінансуванням тероризму, тлумачення статті 11 Конвенції 108+, типових договірних положень у контексті транскордонних потоків даних.

У березні 2023 року представник Уповноваженого з інформаційних прав та працівники Департаменту моніторингу додержання інформаційних прав взяли участь у Міжнародній конференції із захисту даних, яка відбулась в місті Варшава, в рамках проєкту EU4DigitalUA. Учасники конференції обговорили розробку проєкту закону України «Про захист персональних даних» та «Про Національну комісію з питань захисту персональних даних» та доступу до публічної інформації, щоб привести законодавство України до стандартів ЄС. Інституції ЄС, включаючи Європейського інспектора з захисту даних та Європейську раду з захисту даних, поділилися своїм досвідом щодо імплементації GDPR, надавши цінну інформацію та рекомендації.

14 березня 2023 року Офіс Омбудсмана України та Агентство з захисту даних Іспанії підписали Меморандум про співробітництво на Міжнародній конференції з захисту даних. Підписання цього меморандуму має на меті поглиблення співпраці між сторонами та обмін досвідом з впровадження Загального регламенту про захист даних (GDPR).

У березні 2023 року відбувся візит представника Уповноваженого з інформаційних прав Юлії Деркаченко та головних спеціалістів Департаменту моніторингу додержання інформаційних прав до Польського офісу із захисту персональних даних (Urząd Ochrony Danych Osobowych). Візит був організований в рамках роботи компоненту з захисту даних та мав на меті знайомство з польськими колегами та подальший обмін досвідом щодо впровадження GDPR та польського прикладу реформування системи захисту персональних даних.

12 квітня 2023 року заступник Керівника Секретаріату Уповноваженого Яна Любимова та представник Уповноваженого з інформаційних прав Юлія Деркаченко взяли участь у першому засіданні керівного комітету проєкту Ради Європи «HELP (освіта в галузі прав людини для юристів) для України в тому числі під час війни». Проєкт спрямований на підвищення кваліфікації нинішніх/майбутніх юристів в Україні (суддів, прокурорів, адвокатів, інших працівників суду та студентів-юристів) для ефективного застосування ними європейських стандартів у галузі прав людини, зокрема і під час війни.

У травні 2023 року представником Уповноваженого з інформаційних прав Юлією Деркаченко взято участь у Весняній конференції європейських органів з питань захисту даних, організатором якої був Угорський орган з питань захисту даних. Основними темами, які порушувались на конференції, були оцінка соціального впливу використання технологій на різних платформах, питання взаємодії між захистом даних та конкурентним правом, обговорення пропозицій внесення змін до Загального регламенту про захист даних, презентація European Case Handling Workshop 2022 та планування подальших дій для посилення міжнародного співробітництва у сфері захисту персональних даних.

Протягом червня 2023 року, в рамках проекту EU4DigitalUA відбулось двотижнєве стажування працівників Департаменту моніторингу дотримання інформаційних прав в Іспанському Агентстві захисту персональних даних. Стажування включало навчальні модулі на такі теми, як управління ризиками, безпека, оцінка впливу на приватність, простори даних, біометрія та інше. Крім того, програмою стажування було передбачено майстер-класи від експертів AEPD, а також практичні справи для використання нових знань на практиці.

У червні 2023 року представник Уповноваженого з інформаційних прав Юлія Деркаченко взяла участь у 44-й пленарній сесії Консультативного комітету Конвенції про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних (Конвенції 108). Ця зустріч зібрала майже 70 учасників з усіх регіонів світу. Упродовж трьох днів учасники обмінювалися думками щодо питань захисту персональних даних. Обговорювали актуальний стан Конвенції 108+, захист даних, у тому числі біометричних, у рамках голосування та виборів, типові договірні положення щодо транскордонних потоків персональних даних, тлумачення статті 11 оновленої Конвенції 108, захист даних для обробки персональних даних для цілей боротьби з відмиванням грошей/фінансуванням тероризму.

На початку липня 2023 року представник Уповноваженого з інформаційних прав та працівники Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини взяли участь у 1-шій мережевій зустрічі органів із захисту персональних даних країн Східного партнерства в Тбілісі. На зазначеному заході представники України, Німеччини, Молдови, Грузії, Вірменії, Азербайджану поділилися власним досвідом у сфері захисту даних, розповіли про поточну ситуацію в країнах в контексті захисту даних, особливості законодавства у цій сфері, організаційну структуру органів, які мають відповідні повноваження тощо. На вказаній зустрічі у форматі діалогу було обговорено ключові концепції та принципи захисту даних відповідно до GDPR, роль органів із захисту даних у забезпеченні дотримання GDPR, найкращі практики згаданих країн щодо дотримання цих принципів, реалізацію нових проєктів щодо підвищення обізнаності громадськості у сфері захисту даних.

ВЗАЄМОДІЯ ДЕПАРТАМЕНТУ МОНІТОРИНГУ ДОДЕРЖАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПРАВ З ГРОМАДСЬКІСТЮ, ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

1. З нагоди відзначення Міжнародного дня захисту персональних даних у Секретаріаті Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини відбувся круглий стіл на тему «Актуальні питання захисту персональних даних: сьогодення та майбутнє» за підтримки Офісу Ради Європи в Україні та EU4DigitalUA. Захід відбувся за участю представників Уповноваженого, працівників Секретаріату, представників органів державної влади, громадських організацій, експертів у сфері захисту персональних даних, міжнародних партнерів та студентів Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Учасники круглого столу обговорили низку питань щодо моніторингу сфери захисту персональних даних в Україні, зокрема, в умовах воєнного стану, модернізації національного законодавства та викликів сьогодення. Озвучені на цьому заході пропозиції та ідеї будуть використані командою Секретаріату Уповноваженого з метою реагування на актуальні виклики у сфері захисту персональних даних.

2. З нагоди Міжнародного дня загального доступу до інформації у стінах Офісу Омбудсман України відбувся круглий стіл «Тенденції в забезпеченні інформаційних прав в умовах воєнного часу». Під час круглого столу експерти озвучили пропозиції для захисту права на доступ до інформації.

3. Представником Уповноваженого з інформаційних прав спільно з працівниками департаменту проведено зустріч з віце-президентом Американської торгівельної Палати в Україні Тетяною Прокопчук та співголовою Комітету Палати з питань захисту персональних даних Артемом Фреюком. Темою зустрічі була реформа законодавства про захист персональних даних з метою його приведення до найкращих європейських та світових стандартів. Зокрема, обговорювалась необхідність внесення змін до Закону України «Про захист персональних даних» та пропозиції до нового законопроекту, зареєстрованого у Верховній Раді України.

4. У Міжнародний День відкритих даних представник Уповноваженого з інформаційних прав взяла участь у стратегічній сесії «Відкриті дані: зараз та для післявоєнної відбудови». Цього року Український день відкритих даних присвятили побудові діалогу для спільного пошуку можливостей щодо публікації даних під час дії воєнного стану. Учасники сфери відкритих даних – центральні органи влади-розпорядники даних, міжнародні донори, громадськість та силовий блок (СБУ та РНБО) – шукали механізми публікації найбільш пріоритетних для забезпечення прозорості та протидії корупції даних під час дії воєнного стану.

5. Представник Уповноваженого з інформаційних прав взяла участь у Міжнародній науково-практичній конференції, присвяченій 30-річчю створення Міжнародного науково-технічного університету імені академіка Юрія Бугая. Представником Уповноваженого було представлено доповідь на тему: «Забезпечення права на інформацію в період дії воєнного стану».

6. Представник Уповноваженого з інформаційних прав узяла участь у експертному обговоренні правового висновку Ради Європи щодо законопроекту №8153 від 25.10.2022 р. «Про захист персональних даних», що готується до першого читання в парламенті. Дискусія охопила понад 100 учасників та учасниць – народних депутатів, представників уряду, громадських організацій, міжнародних та національних експертів та бізнесу. Захід організував Комітет ВРУ з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнаціональних відносин спільно з проектом Ради Європи «Посилення впровадження європейських стандартів прав людини в Україні».

7. Працівниками Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини взято участь у першому засіданні керівного комітету проєкту «Захист свободи слова та свободи медіа в Україні», який реалізується в рамках Плану дій Ради Європи для України «Стійкість, відновлення та відбудова» (2023-2026).

8. 27-28 червня 2023 року тренери програми USAID «РАДА: наступне покоління» провели для працівників Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини тренінг «Контрольна функція парламенту». До освітнього процесу долучились головні спеціалісти департаменту. Учасники тренінгу удосконалили знання у сфері здійснення парламентського контролю в Україні, ознайомились з міжнародними практиками здійснення контролю, обмінялись власними думками щодо поліпшення реалізації контрольної функції українського парламенту.

9. Заступником директора департаменту - начальником відділу прав на доступ до інформації департаменту 05.07.2023 Іриною Попович взято участь у Брифінгу, присвяченому презентації дослідження відповідності українського законодавства у сфері відкритих даних законодавству ЄС. У брифінгу взяли участь представники Кабінету Міністрів України, Міністерства цифрової трансформації України, міжнародного проєкту ТАПАС в Україні. В ході брифінгу відбулася презентація дослідження щодо відповідності українського законодавства регламентам Європейського Парламенту і Ради. Також на брифінгу Іриною Попович ознайомлено присутніх з діяльністю Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у забезпеченні інформаційних прав громадян та успішні кейси поновлення пра-

ва на інформацію, зокрема у доступі до відкритих даних. Відзначено, що сучасні реалії воєнного життя, а також цифровий та демократичний розвиток країни вимагають, щоб інформація відповідала критеріям повноти, достовірності, точності та оперативності. Адже несвоєчасне або неналежне доведення інформації може поставити під загрозу життя та здоров'я людей.

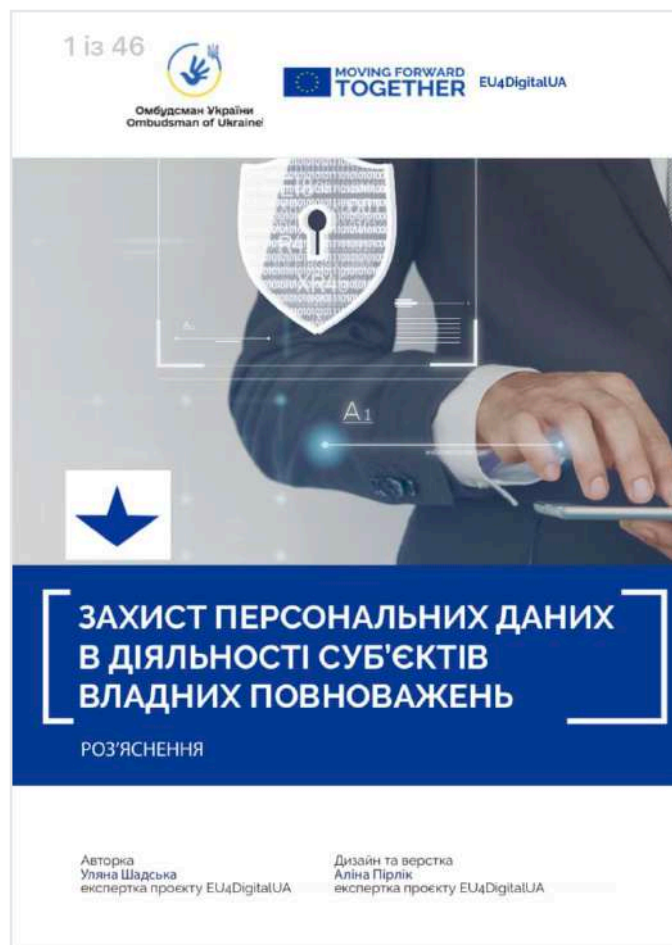

10. Представник Уповноваженого з інформаційних прав взяла участь у круглому столі, організованому Асоціацією українських банків, на тему «Захист персональних даних в Україні: консолідація зусиль і дискусія». Метою цього заходу стало предметне обговорення проекту Закону України «Про захист персональних даних», наслідки впровадження якого можуть призвести до суттєвих змін в організації роботи з персональними даними, включаючи роботу банків та небанківських фінансових установ. Взяли участь в обговоренні представники українських банків, небанківських фінансових установ та Національного банку України, а також представники інших державних установ.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА РОЗ'ЯСНЕННЯ У СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПРАВ

1. До міжнародного дня захисту персональних даних експерти проекту EU4DigitalUA у взаємодії з представниками Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини розробили роз'яснення щодо необхідних кроків для організації роботи з персональними даними, зокрема в державних органах влади. Документ складається із трьох розділів: перший присвячений теоретичним засадам, а інші два – надають відповіді на практичні питання щодо процесів обробки й захисту конфіденційної інформації. Із роз'ясненням можливо ознайомитися відсканувавши QR-код, зазначений нижче:

2. Під час здійснення парламентського контролю за дотриманням законодавства про захист персональних даних виявлено, що в мережі Інтернет поширюється інформація щодо неконтрольованого збору персональних даних організаціями, які здійснюють гуманітарну, волонтерську та іншу допомогу населенню, яке опинилося у скрутному становищі. З огляду на зазначене підготовлено рекомендації Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо деяких питань обробки персональних даних під час надання гуманітарної та благодійної допомоги. У відповідних рекомендаціях наголошується, що обробка персональних даних має ґрунтуватись на меті та правових підставах. Оброблятися повинні лише ті дані, обробка яких необхідна для досягнення мети. З відповідними рекомендаціями можна ознайомитися, відсканувавши QR-код.

УЧАСТЬ У МІЖНАРОДНИХ ПРОЄКТАХ

Департаментом моніторингу дотримання інформаційних прав реалізуються проєкти:

«EU4DigitalUA: розвиток потенціалу, комунікація та захист даних»

Проєкт фінансується Євросоюзом та реалізується Академією електронного врядування (eGA, Естонія) і Міжнародним та іbero-американським фондом державного управління та політики (FIIAPP F.S.P., Іспанія) у тісній співпраці з Міністерством цифрової трансформації України. Реалізація проєкту спрямована на підвищення ефективності і безпеки надання послуг та їхньої доступності для громадян та бізнесу, підвищення обізнаності суспільства щодо прав та інструментів захисту персональних даних.

«Підтримка впровадження європейських стандартів захисту прав людини в Україні»

Загальною метою проєкту Ради Європи є підтримка української влади у впровадженні європейських стандартів прав людини на національному рівні з особливим акцентом на таких сферах:

- посилення інституційної спроможності Офісу Омбудсмена щодо захисту прав людини, підвищення ефективності розгляду грубих порушень прав людини, у тому числі тих, про які повідомляється в контексті військової агресії;
- приведення національної політики, законодавчої бази та практики у сфері протидії жорсткому поводженню до міжнародних та європейських стандартів, у тому числі створення механізму реабілітації жертв катувань;
- гармонізація політики захисту даних, правової бази та практики з європейськими стандартами, насамперед з Конвенцією Ради Європи 108+ та протоколами до неї;
- підвищення обізнаності національних органів влади, юристів та громадськості щодо стандартів прав людини.

«Захист свободи слова та свободи медіа в Україні»

Метою проєкту Ради Європи є сприяння плюралістичному медійному середовищу та посилення гармонізації правової бази й політик щодо свободи слова, свободи медіа та доступу до інформації в Україні відповідно до стандартів Ради Європи (РЄ) та Європейського Союзу (ЄС) протягом російської агресії проти України й періоду відновлення. Завданнями проєкту є: забезпечення відповідності

інститутів медіа, свободи слова та свободи доступу до інформації в Україні європейським стандартам; ефективне впровадження законодавства, що регулює захист журналістів, суспільне мовлення та роботу регуляторних органів відповідно до європейських стандартів; ефективні комунікаційні стратегії, які просувають збалансоване висвітлення в медіа та запобігають виникненню інформаційного безладу.

Фото: колектив Департаменту моніторингу додержання інформаційних прав

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

Російська Федерація та всі військові злочинці, яких вона направила в Україну, понесуть найсерйознішу відповідальність за зло, яке вони вчинили.

Україна ретельно документує кожен злочин і кожну жорстокість.
Усі винні, безсумнівно, будуть покарані.

Ми ніколи не забудемо і не пробачимо. Як і світ.

#StandWithUkraine

Дмитро ЛУБІНЕЦЬ

**Уповноважений Верховної Ради України
з прав людини**

✉ lubinets@ombudsman.gov.ua

Гаряча лінія Уповноваженого Верховної Ради
України з прав людини: **0 800 50 17 20**
електронна пошта: hotline@ombudsman.gov.ua

#StandWithUkraine

Права людини в Україні

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine